

**T.C.
ANAYASA MAHKEMESİ**

ARAŞTIRMA VE İÇTİHAT BİRİMİ
(AR-İÇ)

KARARLAR BÜLTENİ

SAYI: 6

FASİKÜL: 3

HAZİRAN 2014

Anayasa Mahkemesi Başkanlığı

ALTINCI SAYI ÜÇÜNCÜ FASİKÜLE ÖNSÖZ

23 Eylül 2012 tarihinde bireysel başvurunun işlemeye başlaması ile birlikte Anayasa Mahkemesi yeni bir döneme girmiştir.

İlk olarak Mahkemenin karar veren yargısal oluşumlarının sayısında önemli bir artış meydana gelmiştir: Daha önce sadece Genel Kurul şeklinde karar verirken artık bireysel başvuruların kural olarak esas hakkında karar vermek üzere iki Bölüm ve kabul edilebilirliğinin tespiti için her bir Bölüm altında üçer Komisyon oluşturulmuştur. Mahkemenin Bölümleri ve Komisyonları arasında konu itibarıyla yetki açısından bir ayırım yapılmadığını belirtmek gerekir. Her Bölüm ve her Komisyon bireysel başvuruya ilişkin herhangi bir konuda karar alabilmektedir. Bu da Mahkemenin farklı birimlerinin verilen kararlardan haberdar olması zorunluluğunu getirmektedir.

İkinci olarak norm denetimi yaparken Mahkemenin verdiği kararların sayısı ve çeşidinin bireysel başvuruya göre son derece az olduğu bilinmelidir. Başvuru ve kararların sayısındaki bu artış, verilen kararların gerek Mahkeme çalışanları gerekse diğer muhatapları tarafından bilinir kılınması çabasını gerek kılmıştır.

Anayasa Mahkemesinin yargısal oluşumları kararlarını verirken daha önce kendisinin ve diğer oluşumların verdiği kararları dikkate almak zorundadır. Mahkemenin bu anlamda belki de *en zorlu sınavı içtihadta istikrarın sağlanmasıdır*. Bu zorluğun aşılması her şeyden önce içtihadın bilinebilirliği ile mümkündür. Ancak bu, Mahkemenin daha önceki içtihadını izlemek zorunda olduğu şeklinde anlaşılmalıdır. Bununla beraber eğer Mahkeme daha önceki içtihadını değiştirmek istiyorsa, bunun haklı ve ikna edici gerekçelerini ortaya koymalıdır ki hukuki güvenliğine saygı göstermiş olsun ve inandırıcılığını temin edebilsin.

Bireysel başvurunun muhataplarının da kararları bilmesi ve takibi önemlidir. Mahkemenin yerleşik içtihadını bilen kişiler, başvurularının başarı şansı konusunda belli kanaate sahip olacaklarından başvurularını ona göre formüle edecekler ya da başarı şansı yoksa hiç başvuru yapmayabileceklerdir. Böylece Mahkeme de gereksiz iş yükünden kurtulacaktır.

İçtihadın tanınmasında yaşanabilecek sıkıntıları aşmak ve onun bilinebilirliğinin sağlayacağı yararlar göz önünde bulundurularak Anayasa Mahkemesi İktüzüğü'nde Araştırma ve İctihat Birimine bu yönde bir görev de verilmiştir: *"Genel Kurul, Bölümler ve Komisyonlarca verilen ve içtihat açısından önem arz eden kararları takip ederek, bu konuda Mahkeme birimlerinde görev yapanların bilgilendirilmesi için dokümanlar hazırlamak ve gerekli çalışmaları yapmak."* (md. 26/2ç)

Bu sebeple Anayasa Mahkemesinin Genel Kurul ve Bölümlerinden çıkan kararların herkes tarafından daha kolay bir şekilde bilinebilir kılınması için belli dönemler halinde kararın esaslı noktalarını ön plana çıkartarak anlatan bir Bülten çıkarılmasının yararlı olacağı düşünülmüştür.

Bültenin elektronik olarak her ay, basılı halinin ise aylık bültenleri bir araya getirecek şekilde üçer aylık dönemler halinde çıkarılmasının uygun olacağı değerlendirilmiştir. Elinizdeki bültenin içeriğinde Mahkeme tarafından ilgili dönemde verilen tüm kararlara değil sadece önceki içtihadın tekrarı niteliğinde olmayan ve dikkat çekici olduğu düşünülen kararlara yer verilmiştir. Ayrıca iptal/itiraz ve bireysel başvuruya ilişkin karar özetlerinin başında o ay içinde yayınlanan bütün kararların listesi ve çok kısa da bu kararların içeriğine ilişkin bilgiler verilmektedir. Bu listenin hazırlanmasında Bölümler Sekreterliği ve Yazı İşleri Müdürlüğü verileri esas alınmıştır.

Bültende kararların sunumunda yer alan başlıklardan;

“*Karar Bilgileri*”, kararın hangi yargısal oluşum tarafından verildiği, kararın tarihi ve sayısına ilişkin karar künye bilgisidir.

“*Sistematik Kavramlar Dizisi*”, o kararın ilgili olduğu kavramları ön plana çıkartmaktadır. Bu kavramlar anayasada geçen kavramlar olabileceği gibi (hukuk devleti vb.), Mahkemenin kendi içtihadını ile geliştirdiği kavramlar da (hukuk güvenliği, belirlilik ilkesi vb.) olabilir. Ayrıca bu kavramların mutlaka Mahkemenin esas incelemesine ilişkin olmasına da gerek yoktur. Usule ilişkin bir takım kavramların da (başvuru usulü, kişi bakımından yetkisizlik, açıkça dayanaktan yoksunluk vb.) burada yer almasının uygun olacağı düşünülmüştür. Bu kısmın temel amacı, kavramlar üzerinden giderek okuyucunun Mahkemenin belli alandaki içtihadına kolayca erişiminin sağlanmasıdır.

“*Kararın Özü*” başlığı altında kararın esas itibarıyla ilkesel anlamda ne anlattığı ifade edilmek istenmektedir. Mahkemenin bir hükme varırken hangi ilkeleri ve argümanları kullandığı kısa ve veciz bir şekilde aktarılmaktadır. Başka bir anlatımla başvurudan (iptal, itiraz ya da bireysel başvurudan) bağımsız olarak Mahkemenin bu kararda kullandığı ilkeler ortaya konulmaktadır. Bir önceki başlıkta geçen kavramlar bir anlamda Mahkeme içtihadı ile açılmaktadır.

Eğer karar konusunda daha ayrıntılı bir bilgiye ihtiyaç duyulursa bu durumda “*Kararın özeti*” başlığına bakılması uygun olacaktır. Kararın özeti başlığının sunumunda da Genel Kurul ve bireysel başvuru kararlarının ayrı ayrı belirtilmesi yerinde olacaktır.

*İptal/itiraz kararlarında;*¹

“*Kararın özeti*” üç ana kısma ayrılmaktadır. (1) numaralı kısımda kararın daha iyi anlaşılmasını sağlayacak temel bilgiler verilmektedir: Davanın konusu, dava konusu kuralın anlamı ile iptal veya itiraz talebinin gerekçeleri. Ancak bazı davalar esasa geçilmeden ilk inceleme aşamasında reddedildiğinden dolayı bu kısımda sadece kararın anlaşılmasına yarayacak hususlar belirtilmektedir.

(2) numaralı kısımda Mahkemenin ortaya koyduğu içtihadın daha geniş şekilde gerekçeleri ile açıklaması (kararın özü kısmındaki bilgilerin daha da detaylandırılması) yapılmaktadır. Genel Kurul açısından bu ilkeler Mahkemenin yarım asrı aşkın tecrübesi neticesinde daha önceki kararlar sayesinde artık yerleşik hale gelmiştir. Bir anlamda burada Mahkemenin içtihadı ilkeleri somut normun değerlendirilmesinden önce hatırlatılmaktadır.

(3) numaralı son kısımda ise içtihadı ilkeler çerçevesinde somut normun değerlendirilmesi yapılmakta ve Mahkemenin vardığı sonuç, hüküm bölümünde ortaya konulmaktadır.

Bireysel başvuruya ilişkin kararlarda ise;

“*Kararın özeti*” şu hususları içermektedir: (1) numaralı kısımda objektif bir şekilde hak ihlali iddiasını çevreleyen olay ve olguların özeti yapılmaktadır. (2) numaralı kısımda başvuruçunun iddiaları ve talebi sıralanmaktadır.

(3) numaralı kısımda Mahkemenin somut olay bağlamında ihlal iddialarını değerlendirirken kullanacağı ilkeler ortaya konulmakta ya da hatırlatılmaktadır. (4) numaralı kısımda Mahkemenin söz konusu ilkeler çerçevesinde somut olaya ilişkin tespitleri yer almaktadır.

¹ 2014 Haziran ayında Anayasa Mahkemesi internet sitesinde ve resmi gazete’de yayınlanan iptal/itiraz Kararı bulunmadığından elinizdeki bu fasikülde bu çerçevede bir karar bulunmamaktadır.

(5) numaralı son kısımda ise Mahkemenin vardığı sonuç kısa gerekçesiyle birlikte aktarılmaktadır.

Bültenin elektronik versiyonunda sayfanın en sonunda Genel Kurul ve Bölümlerin kararlarının aslına ulaşılmasını sağlamak amacıyla köprü oluşturulmuş, kararların yayınlandığı internet adresi verilmiştir.

ARAŞTIRMA VE İÇTİHAT BİRİMİ

İÇİNDEKİLER

BİREYSEL BAŞVURU KARARLARI

2014 Haziran Ayında Anayasa Mahkemesi İnternet Sitesinde ve Resmi Gazete’de Yayınlanan Bireysel Başvuru Kararları Listesi	7
Birinci Bölümün 3/4/2014 tarih ve 2013/711 başvuru numaralı kararı	9
Birinci Bölümün 3/4/2014 tarih ve 2013/2839 başvuru numaralı kararı	12
Genel Kurulun 28/5/2014 tarih ve 2014/4705 başvuru numaralı kararı.....	15
İkinci Bölümün 15/4/2014 tarih ve 2012/636 başvuru numaralı kararı.....	17
Birinci Bölümün 15/4/2014 tarih ve 2013/849 başvuru numaralı kararı	20
Birinci Bölümün 15/4/2014 tarih ve 2013/8175 başvuru numaralı kararı	22
İkinci Bölümün 18/6/2014 tarih ve 2013/2814 başvuru numaralı kararı.....	25
İkinci Bölümün 18/6/2014 tarih ve 2013/2814 başvuru numaralı kararı.....	29

BİREYSEL BAŞVURU KARARLARI

**2014 Haziran Ayında Anayasa Mahkemesi İnternet Sitesinde ve Resmi Gazete’de
Yayınlanan Bireysel Başvuru Kararları Listesi**

Sıra No	Kararı Veren	Başvuru No	Kararın Sonucu
1	1. Bölüm	*2013/711	Belediyenin, aleyhe verilen, kesinleşmiş ve infaz edilebilir yargı kararlarının infazını sağlamak için gerekli tedbirleri almaması nedeniyle mahkemeye erişim hakkının; hükmedilen taşınmaz bedelinin Belediye tarafından ödenmemesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkindir.
2	1. Bölüm	*2013/843	“Kanun’da öngörülen azami tutukluluk süresinin aşılması” nedeniyle Anayasa’nın 19. maddesinin üçüncü fıkrasının ihlal edildiğine ilişkindir.
3	1. Bölüm	*2013/2056	“Kanun’da öngörülen azami tutukluluk süresinin aşılması” nedeniyle Anayasa’nın 19. maddesinin üçüncü fıkrasının ihlal edildiğine ilişkindir.
4	1. Bölüm	*2013/2839	Yapılan tıbbi müdahale (tıbbi ihmal) açısından ihlale neden olduğu ileri sürülen işlem, eylem ya da ihmal için kanunda öngörülmüş idari ve yargısal başvuru yollarının tamamının bireysel başvuru yapılmadan önce tüketilmediğine ilişkindir.
5	1. Bölüm	*2013/5881	Hukuk (iş) davasında makul sürenin aşıldığına ilişkindir.
6	1. Bölüm	*2013/6833	Kanun yolu şikâyeti nedeniyle ve dava dosyasına sunulan belgelerin ve mahkeme ara kararının tebliğ edilmediği şikâyeti yönünden “açıkça dayanaktan yoksun” luğa ilişkindir.
7	Genel Kurul	*2014/4705	Bir sosyal medya sitesine erişimin yasaklanması dolayısıyla ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine ilişkindir.
8	1. Bölüm	*2012/636	Mülkiyet hakkı kapsamına giren korunmaya değer bir menfaat bulunmadığından “konu bakımından yetkisizlik” e ilişkindir.
9	1. Bölüm	*2013/849	Genelge ile yüklenen ve Kanun’da öngörülmemiş olan bildirim yükümlülüğünü yerine getirmediği gerekçesiyle başvuru idari para cezası ile cezalandırılmasının, suç ve cezada kanunilik ilkesini ihlal ettiğine ilişkindir.
10	2. Bölüm	*2013/4785	Hukuk (iş) davasında makul sürenin aşıldığına ilişkindir.
11	1. Bölüm	*2013/5680	Fiziksel ve zihinsel bütünlüğe yapılan müdahaleler ile ilgili olarak, başvuru tarafından hukuk davası açma imkânı kullanılmaksızın bireysel başvuruda bulunulması nedeniyle “başvuru yollarının tüketilmemesi”ne ilişkindir.
12	2. Bölüm	*2013/5956	Özel kişiler arasındaki ihtilaflar açısından daha etkili bir giderim yolu olan hukuk davası açma imkânı kullanılmaksızın bireysel başvuruda bulunulması nedeniyle “başvuru yollarının tüketilmemesi”ne ilişkindir.
13	2. Bölüm	*2013/2814	“Tutukluluk süresinin makul olmaması ve tahliye taleplerinin formül gerekçelerle reddi” nedeniyle Anayasa’nın 19. maddesinin yedinci fıkrasının ihlal edildiğine ilişkindir.
14	2. Bölüm	2013/6325	Haklı mazeret olarak değerlendirilmeyen hastalığa ilişkin istirahat raporu süresinin bittiği tarihten itibaren 15. günün sonunda yapılan başvuruda süre aşımı bulunduğu ilişkindir.

Sıra No	Kararı Veren	Başvuru No	Kararın Sonucu
15	1.Bölüm	2013/1474	Disiplin cezasının iptali istemiyle açtığı davada adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiası yönünden, " <i>zaman bakımından yetkisizlik</i> "e, tazminat talebiyle açtığı davada adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiası yönünden, " <i>açıkça dayanaktan yoksunluk</i> "a ilişkindir.
16	1.Bölüm	2013/5512	Tutuklamaya ilişkin nihai kararın, 23/9/2012 tarihinden önce verildiği anlaşıldığından " <i>zaman bakımından yetkisizlik</i> "e ilişkindir.
17	1.Bölüm	2012/1145	Ceza yargılamasında makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkindir.
18	1. Bölüm	2013/2253	Ceza yargılamasında makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkindir.
19	1. Bölüm	2013/5278	Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği yönündeki iddianın " <i>açıkça dayanaktan yoksunluk</i> ", kararın adil olmadığı yönündeki iddianın " <i>açıkça dayanaktan yoksunluk</i> ", tutukluluğun makul süreyi aştığı yönündeki iddianın " <i>zaman bakımından yetkisizlik</i> " nedeniyle kabul edilemezliğine ilişkindir.
20	1. Bölüm	2013/5521	Başvuru yolları 1/11/2010 tarihinde tüketildiğinden " <i>zaman bakımından yetkisizlik</i> "e ilişkindir.
21	1. Bölüm	2013/6689	Başvuru yolları 18/9/2012 tarihinde tüketildiğinden " <i>zaman bakımından yetkisizlik</i> "e ilişkindir.
22	1.Bölüm	2013/8175	Fiziksel ve zihinsel bütünlüğe yapılan müdahaleler ile ilgili olarak, başvuru tarafından hukuk davası açma imkânı kullanılmaksızın bireysel başvuruda bulunulması nedeniyle " <i>başvuru yollarının tüketilmemesi</i> "ne ilişkindir.
23	2.Bölüm	2013/2284	Fiziksel ve zihinsel bütünlüğe yapılan müdahaleler ile ilgili olarak, başvuru tarafından hukuk davası açma imkânı kullanılmaksızın bireysel başvuruda bulunulması nedeniyle " <i>başvuru yollarının tüketilmemesi</i> "ne ilişkindir.
24	2.Bölüm	2013/6229	Fiziksel ve zihinsel bütünlüğe yapılan müdahaleler ile ilgili olarak, başvuru tarafından hukuk davası açma imkânı kullanılmaksızın bireysel başvuruda bulunulması nedeniyle " <i>başvuru yollarının tüketilmemesi</i> "ne ilişkindir.

Not. (*) işareti konulmuş olan kararlar Resmi Gazete'de yayınlanmıştır.

Karar Bilgileri:

Birinci Bölümün 3/4/2014 tarih ve 2013/711 başvuru numaralı kararı.

Sistemik Kavramlar Dizisi

Adil yargılanma hakkı

Mahkemeye erişim hakkı

Yargı kararlarının icrası

Mülkiyet hakkı

Alacak hakkı

Kararın Özü:

Mahkemeye erişim hakkı, bir uyumsuzluğu mahkeme önüne götürme ve aynı zamanda mahkemece verilen kararın uygulanmasını isteme haklarını da kapsar.

Devlet, bir kurumu aleyhinde verilen nihai ve bağlayıcı mahkeme kararıyla ortaya konulan borcunu ifa etmemek için ekonomik kaynak yokluğunu mazeret olarak ileri süremez.

Devlet aleyhine birey lehine verilmiş olan nihai bir kararın söz konusu olduğu durumlarda, birey ayrı bir icra takibi yapmaya zorlanamaz.

Kesinleşmiş mahkeme kararlarının makul sürede uygulanmaması ya da icra edilmemesi adil yargılanma hakkının ihlali niteliğindedir.

Kamulaştırma işlemi yapmaksızın bireylere ait taşınmazlara el atan idarenin, bu fiili nedeniyle aleyhine açılan dava sonucunda hükmedilen alacağı veya tazminatı ödememesi, mülkiyetten barışçıl yararlanma veya mülkiyete saygı ilkesinin ihlali niteliğindedir.

Anayasa'nın 35. maddesi ile 1 No.lu Ek Protokol'ün 1. maddesinin koruma alanı içinde yer alan menfaatlerin kapsamına, mevcut bir mülk girebileceği gibi kesin bir şekilde tanımlanmış alacak hakları da girebilir.

Bir mahkeme hükmünden doğan alacak, icra edilebilir olduğunun kanıtlanması durumunda mal ve mülk olarak kabul edilebilir.

Kararın Özeti:

1. İstanbul ilindeki bir taşınmaz satış işlemi sonucu, başvuru sahiplerinin adına 1/2'şer pay oranlarıyla tapuya tescil edilmiş, başvuru sahipleri, Belediye aleyhine açtıkları davada, davalının, tadilat imar planı ile taşınmazın tamamını park alanına dönüştürdüğünü, fiilen taşınmazlara el attığını ve yapılan imar değişikliği ile ikinci kez Düzenleme Ortaklık Payı kestiğini ileri sürerek kamulaştırma yapmaksızın el atılan taşınmazın bedelinin tahsilini talep etmişlerdir. Mahkemece; imar planı değişikliği ile taşınmazın park alanı olarak ayrıldığı ve bu doğrultuda davalı tarafından kamulaştırma kararı alınarak taşınmazın tapu

kaydına şerh verildiği, başvurucuların taşınmazı kullanmalarının engellendiği, taşınmaza kamulaştırma yapılmaksızın el atıldığı gerekçesiyle; taşınmazın 158.012 TL olan toplam değerinden taleple bağlı kalınarak 7.000 TL'sinin dava tarihinden itibaren yasal faiziyle davalıdan tahsili ile eşit oranda başvuruculara ödenmesine taşınmazın davacılar adına olan tapu kaydının iptali ile davalı Belediye adına tapuya tesciline karar verilmiştir. Temyiz üzerine, hüküm onanmış, karar düzeltme istemi de reddedilmiştir. Başvurucular, anılan Mahkeme kararına dayalı olarak Belediye aleyhine ilama dayalı icra takibi başlatmışlar ve Belediye Başkanlığına icra emri gönderilmiştir. Başvurucular, 11/5/2010 tarihinde Belediye aleyhine açtıkları davada, ilk mahkeme kararında hesaplanan bakiye 151.012 TL'nin tahsilini talep etmişlerdir. Mahkemece, davanın kabulüne, bakiye 151.012 TL taşınmaz bedelinin yasal faiziyle davalıdan tahsili ile eşit oranda başvuruculara ödenmesine karar verilmiştir. Temyiz üzerine, hüküm onanmış, karar düzeltme istemi de reddedilmiştir. Başvurucular, temyizden önce, 151.012 TL asıl alacak, işlemler faizi, vekâlet ücreti, faiz ve dava giderleri ile birlikte 198.949,30 TL'nin asıl alacağa uygulanacak %9 faiz ile tahsili amacıyla ilama dayalı icra takibi başlatmışlar ve Belediye Başkanlığına icra emri gönderilmiştir. Başvurucular, 4/12/2012 tarihinde Belediye Başkanlığına başvurarak, kesinleşmiş Mahkeme kararlarına dayalı alacaklarının ne zaman ödeneceğinin ve ödeme sırasının bildirilmesini talep etmişlerdir. Belediye Başkanlığınca, 11/12/2012 tarih ve 5056 sayılı yazı ile her iki icra takip dosyasındaki taleplerin, 10/12/2003 tarih ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 34. maddesi gereği ödeme yapılmak üzere sıraya alındığı bildirilmiş, icra ödeme listesinde başvurucuların alacaklarının ödenmediği ve ödeme yapılacaklar arasında 30. ve 31. sırada oldukları belirtilmiştir.

2. Başvurucular, adlarına tapuya tescilli taşınmazlarına Belediye tarafından kamulaştırma yapılmaksızın el atıldığını, Belediye aleyhine açtıkları davalar sonunda taşınmazın bedelinin Belediyeden tahsiline karar verildiğini, Mahkeme kararlarının icrası amacıyla yapılan ilama dayalı icra takibine rağmen hükmedilen bedellerin ödenmediğini, Belediyenin kamu mallarının haczedilmezliğine dayalı kanun hükümlerine dayanarak ödemediğini, taşınmazın mülkiyetinin Belediyeye geçtiğini, buna rağmen taşınmazın bedelinin ödenmediğini belirterek, mülkiyet ve adil yargılanma haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüşler, ihlalin tespitini, taşınmazın değerinin artması nedeniyle Mahkemece karar verilen ve ödenmeyen 158.012 TL tazminatın rayiç değeri olarak, 395.000 TL maddi tazminata ve 100.000 TL manevi tazminata hükmedilmesini talep etmişlerdir.

Adil Yargılanma Hakkının İhlal Edildiği İddiası Yönünden

(Mahkemeye Erişim Hakkı)

3. Anayasa Mahkemesi, yargı kararlarının uygulanmasının "*mahkemeye erişim hakkı*" kapsamında değerlendirildiğini, yargılama sonucunda mahkemenin bir karar vermiş olmasının yeterli olmadığını ayrıca bu kararın etkili bir şekilde uygulanmasının da gerektiğini hatırlatmış ve Devletin, bir kurumu aleyhinde verilen nihai ve bağlayıcı mahkeme kararıyla ortaya konulan borcunu ifa etmemek için ekonomik kaynak yokluğunu mazeret olarak ileri süremeyeceğini belirtmiştir.

4. Mahkeme, başvuru konusu olayda, başvurucular lehine verilen kararın icra edilebilir olmasına ve başvurucuların hukuk sisteminde düzenlenen tüm başvuru yollarını kullanmalarına rağmen, Mahkeme kararıyla hükmedilen taşınmaz bedelinin herhangi bir

sebeup gösterilmeden İdare tarafından ödenmemiş olduğunu ve bu şekilde Mahkeme kararının uygulanmadığını tespit etmiştir.

5. Mahkeme, açıklanan nedenlerle, Belediyenin, aleyhine verilen, kesinleşmiş ve infaz edilebilir yargı kararlarının infazını sağlamak için gerekli tedbirleri almamakla başvuranların mahkemeye erişim haklarını ihlal ettiğine karar vermiştir.

Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiği İddiası Yönünden

3. Anayasa Mahkemesi, kamulaştırma işlemi yapmaksızın bireylere ait taşınmaza el atan idarenin, bu fiili nedeniyle aleyhine açılan dava sonucunda hükmedilen alacağı veya tazminatı ödememesinin, mülkiyetten barışçıl yararlanma veya mülkiyete saygı ilkesini ihlal niteliğinde olduğunu belirtmiştir.

4. Mahkeme, başvuru konusu olayda, mahkeme kararlarına dayalı olarak başlattıkları icra takiplerine rağmen Belediye tarafından başvurululara ödeme yapılmamış olduğunu, yalnızca ödemenin sıraya konulduğunun bildirildiğini ve İdare aleyhine yapılan icra takibinin uzun sürmesi ve alacağa ulaşmada bir belirsizlik bulunması karşısında, Mahkemece verilen kararın, etkili sonuçları bakımından konusuz bırakıldığını tespit etmiştir.

5. Mahkeme, açıklanan nedenlerle, başvuruçuların mülkiyet haklarının ihlal edildiğine, başvuruçulara manevi tazminat ödenmesine ve kararın bir örneğinin Belediye Başkanlığına gönderilmesine karar vermiştir.

[Kararın tam metni için web bağlantısı](#)

Karar Bilgileri:

Birinci Bölümün 3/4/2014 tarih ve 2013/2839 başvuru numaralı kararı.

Sistemik Kavramlar Dizisi

Kabul edilemezlik nedenleri

Başvuru yollarının tüketilmemiş olması

Yaşam hakkı

Devletin pozitif yükümlülükleri

Etkin soruşturma yükümlülüğü

Tıbbi ihmal

Kararın Özü:

Anayasa Mahkemesinin yaşam hakkı kapsamında devletin sahip olduğu pozitif yükümlülükler açısından benimsediği temel yaklaşıma göre, devletin sorumluluğunu gerektirebilecek şartlar altında gerçekleşen ölüm olaylarında Anayasa'nın 17. maddesi, devlete, elindeki tüm imkânları kullanarak, bu konuda ihdas edilmiş yasal ve idari çerçevenin yaşamı tehlikede olan kişileri korumak için gereği gibi uygulanmasını ve bu hakka yönelik ihlallerin durdurulup cezalandırılmasını sağlayacak etkili idari ve yargısal tedbirleri alma görevi yüklemektedir. Bu yükümlülük, kamusal olsun veya olmasın, yaşam hakkının tehlikeye girebileceği her türlü faaliyet bakımından geçerlidir. Söz konusu pozitif yükümlülük sağlık alanında yürütülen faaliyetleri de kapsamaktadır.

Devletin yaşam hakkı kapsamında sahip olduğu pozitif yükümlülüklerin bir de usuli yönü bulunmaktadır. Bu usul yükümlülüğü çerçevesinde devlet, doğal olmayan her ölüm olayının sorumlularının belirlenmesini ve gerekiyorsa cezalandırılmasını sağlayabilecek etkili resmi bir soruşturma yürütmek durumundadır. Bu tarz bir soruşturmanın temel amacı, yaşam hakkını koruyan hukukun etkin bir şekilde uygulanmasını güvenceye almak ve kamu görevlilerinin ya da kurumlarının karıştığı olaylarda, bunların sorumlulukları altında meydana gelen ölümler için hesap vermelerini sağlamaktır.

Usul yükümlülüğünün bir olayda gerektirdiği soruşturma türünün, yaşam hakkının esasına ilişkin yükümlülüklerin cezai bir yaptırım gerektirip gerektirmediğine bağlı olarak tespiti gerekmektedir. Buna göre, genel olarak ihmal suretiyle ortaya çıkan diğer ölümlerde olduğu gibi tıbbi ihmal sonucu meydana geldiği ileri sürülen ölüm olaylarında "etkili bir yargısal sistem kurma" yönündeki pozitif yükümlülük her olayda mutlaka ceza davası açılmasını gerektirmez. Mağdurlara hukuki, idari ve hatta disiplinle ilgili hukuk yollarının açık olması yeterli olabilir.

İlke olarak tıbbi ihmallere ilişkin şikâyetler konusunda temel başvuru yolu hukuki sorumluluğu tespit adına takip edilecek olan hukuk veya idari tazminat davası yoludur.

Tıbbi ihmaller sonucunda meydana geldiği ileri sürülen ölüm olaylarına ilişkin yürütülen soruşturma sonucunda mutlaka herhangi bir kişinin cezai sorumluluğunun belirlenmesi zorunluluğu bulunmamaktadır. Anayasa'nın 17. maddesi, başvuruculara üçüncü kişileri (başvuru konusu olayda doktoru) belirli bir suç (görevi kötüye kullanma ve taksirle ölüme neden olma suçu) nedeniyle yargılatma ya da cezalandırma hakkı verdiği, tüm yargulamaların mahkûmiyetle ya da belirli bir ceza kararıyla sonuçlandırma yükümlülüğü verdiği anlamına gelmemektedir.

Kararın Özeti:

1. Başvurucunun babası, 21/9/2011 tarihinde rahatsızlanmış ve saat 18.00 sıralarında Eğitim ve Araştırma Hastanesi Acil Servisine başvurmuştur. Acil serviste görevli Doktorun hastayı muayenesinde, rektal bölgede 1 cm²'lik sarılık görülmüş, çok acı çektiği için hastaya ağrı kesici iğne yapılmış ve genel cerrahi polikliniğinden randevu alınması gerektiği belirtilerek hasta taburcu edilmiştir. Başvurucu, hasta babasına 2 gün sonrası yani 23/9/2011 tarihi için cerrahi polikliniğinde randevu alabilmiştir. Bu tarihte poliklinikte görevli doktorun hastayı muayenesinde, vücudunun kalça kısmında yaklaşık 40 cm²'lik kararmış bir bölge olduğu görülmüş ve durumunun kritik olduğunun anlaşılması üzerine, hasta saat 13.00 sıralarında ameliyata alınmıştır. Fournier kangren teşhisi konulan başvurucunun babası, ilk ameliyatından sonra birçok ameliyat geçirmesine rağmen kurtarılamamış ve ilk teşhisin konulduğu tarihten yaklaşık 4 ay sonra 18/1/2012 tarihinde vefat etmiştir. Başvurucu, 6/7/2012 tarihinde Cumhuriyet savcılığına başvurmuş ve olay tarihinde acil serviste görev yapan doktorun tedavinin gecikmesine sebebiyet verdiğini ileri sürmüştür. Savcılık, Valilikten Eğitim ve Araştırma Hastanesinde görevli Doktor hakkında görevi kötüye kullanmak ve taksirle ölüme sebebiyet vermek suçlarından inceleme yapılarak soruşturma izni verilip verilmeyeceğine dair kararın gönderilmesini talep etmiş, Valilik İl İdare Kurulu Müdürlüğü, Doğumevi Baştabip Yardımcısını ön inceleme raporunu hazırlamak üzere görevlendirmiştir. Muhakkik, bu kapsamda başvurucunun, genel cerrahi uzmanı Doktorun ve hakkında şikâyet bulunan Doktorun ifadelerini almış ve hastalık hakkında kendisi de araştırma yaparak bir ön inceleme raporu hazırlamıştır. Ön inceleme raporunda, "... hastanın muayene ve tedavisinin yapılarak polikliniğe yönlendirildiği, hastalığın seyri ve çok nadir görüldüğü ve ölümcül bir hastalık olduğu..." açıklanmış ve doktor hakkında soruşturma izni verilmemesi gerektiği belirtilmiştir. İl İdare Kurulu Müdürlüğü ön inceleme raporu doğrultusunda soruşturma izni verilmemesine karar vermiştir. Bu karara başvurucu tarafından itiraz edilmesi üzerine, Bölge İdare Mahkemesi itirazın kabulüne karar vermiş ve yeniden karar verilmek üzere dosyayı Valiliğe iade etmiştir. İl İdare Kurulu Müdürlüğünün 4/12/2012 tarihli yazısıyla, aynı kişi yeniden ön inceleme raporunu hazırlamak üzere görevlendirilmiştir. Mahkemenin kararında belirtilen eksiklikler dikkate alınarak Doktor tarafından yapılan işlemlerin tıp biliminin gereklerine uygun yapıp yapılmadığının değerlendirilmesi amacıyla Genel Cerrahi, Acil Tıp ve Üroloji Ana Bilim Dallarında görevli 3 öğretim üyesinin oluşturduğu heyetten (olaya ilişkin yöneltilen 7 soru yoluyla) bilirkişi görüşü alınmış, ilgili kişilerin ifadelerine yer verilmiş ve yeni bir ön inceleme raporu hazırlanmıştır. İl İdare Kurulu Müdürlüğü, ön inceleme raporunu incelemiş ve rapor doğrultusunda soruşturma izni verilmemesine karar vermiştir. Bu karara yapılan itiraz, Mahkemece reddedilmiştir.

2. Başvurucu, rahatsızlanan babasının muayenesi için Eğitim ve Araştırma Hastanesi Acil Servisine müracaat ettiğini, hastanede nöbetçi genel cerrahi uzmanı olmasına rağmen Doktorun uzmandan görüş almadan ağrı kesici iğne yaparak babasını taburcu ettiğini, iki gün sonra başvurdukları genel cerrahi polikliniğinde babasına "*fornier kangren*" teşhisi konulduğunu ve hemen ameliyata alındığını, bir dizi ameliyat sonrası babasının vefat ettiğini belirterek tedavinin gecikmesine sebebiyet veren Doktor hakkında şikâyetçi olduğunu ve fakat ilgili doktor hakkında görevi kötüye kullanma ve taksirle ölüme sebebiyet verme suçlarından soruşturma izni verilmediğini belirterek Anayasa'nın 17. ve 56. maddelerinde güvence altına alınan yaşam hakkının ve sağlık hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüş ve tazminat talebinde bulunmuştur.

3. Anayasa Mahkemesi, genel olarak ihmal suretiyle ortaya çıkan diğer ölümlerde olduğu gibi tıbbi ihmal sonucu meydana geldiği ileri sürülen ölüm olaylarında "*etkili bir yargısal sistem kurma*" yönündeki pozitif yükümlülüğün her olayda mutlaka ceza davası açılmasını gerektirmediğini ancak bu şekildeki bir kabulün, bu tür olaylarda yürütülen ceza soruşturmalarının Anayasa Mahkemesi tarafından değerlendirilmeyeceği anlamına gelmediğini fakat ilke olarak tıbbi ihmallere ilişkin şikâyetler konusunda temel başvuru yolunun hukuki sorumluluğu tespit adına takip edilecek olan hukuk veya idari tazminat davası yolu olduğunu belirtmiştir.

4. Mahkeme, başvuru konusu olayda, ceza soruşturmasına ilişkin süreç incelendiğinde, yürütülen soruşturmanın yetersiz olduğunu ortaya koyacak bir eksiklik veya soruşturmayı yürüten yetkililere yüklenilebilecek ihmali bir davranış bulunmadığını ve başvurunun, olayda ihmali olduğunu ileri sürdüğü doktor hakkında suç duyurusunda bulunarak ceza soruşturması açılması talebinde bulunmuş olmakla birlikte, doktorun veya hastanenin idari ve hukuki sorumluluklarına ilişkin herhangi bir kanun yoluna başvurmadığını tespit etmiştir.

5. Mahkeme, açıklanan nedenlerle, yapılan tıbbi müdahale açısından ihlale neden olduğu ileri sürülen işlem, eylem ya da ihmal için kanunda öngörülmuş idari ve yargısal başvuru yollarının tamamının bireysel başvuru yapılmadan önce tüketilmediği anlaşıldığından, başvurunun, "*başvuru yollarının tüketilmemiş olması*" nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

[Kararın tam metni için web bağlantısı](#)

Karar Bilgileri:

Genel Kurulun 28/5/2014 tarih ve 2014/4705 başvuru numaralı kararı.

Sistemik Kavramlar Dizisi

İfade Özgürlüğü

Sosyal paylaşım sitelerine erişimin kısıtlanması

Kararın Özeti:

Başvuru yollarının tüketilmesi kuralı mutlak nitelikte olmayıp bu koşulun gerçekleşip gerçekleşmediği değerlendirilirken her somut başvurunun kendine özgü koşullarının da göz önüne alınması zorunludur.

Bilginin elde edilmesi açısından günümüzde en etkili ve yaygın yöntemlerden biri haline gelen sosyal medya araçları konusunda yapılacak düzenleme ve uygulamalarda devletin ve idari makamların çok hassas davranmaları gerektiği açıktır.

Hak ve özgürlüklerin kanunla sınırlanması ölçütü anayasa hukukunda önemli bir yere sahiptir. Hak ya da özgürlüğe bir müdahale söz konusu olduğunda öncelikle tespiti gereken husus, müdahaleye yetki veren bir kanun hükmünün, yani müdahalenin hukuki bir temelini mevcut olup olmadığıdır.

Anayasal haklara yönelik müdahalenin bir kanuna dayanması yeterli olmayıp, bu kanunun belirlilik ve öngörülebilirlik gibi belli niteliklere sahip olması gerekir.

Bir internet sitesine erişimin engellenmesine karar verildiği hallerde hukuk devletinin önkoşullarından olan hukuki güvenlik ve hukuki belirlilik ilkelerinin göz önünde bulundurulması zorunludur.

Kararın Özeti:

1. Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı (TİB), 27/3/2014 tarihinde youtube.com isimli internet sitesine erişimi engellemiştir. Youtube LCC, TİB'in erişimin engellenmesi işlemine karşı idare mahkemesinde yürütmeyi durdurma istemli iptal davası açmıştır. Gölbaşı (Ankara) Cumhuriyet Savcılığının talebi üzerine Gölbaşı Sulh Ceza Mahkemesinin kararıyla 15 adet URL bazlı youtube.com hesabına erişimin engellenmesine karar verilmiş, ayrıca kararda TİB tarafından bahse konu içeriklerin erişime engellenmesine yönelik kararın bildirilen süre içinde gereğinin yerine getirilmemesi durumunda IP (Internet Protocol Address) ve alan adı yoluyla sitedeki tüm yayının erişiminin engellenmesine, bahse konu içerikler ve aynı nitelikteki diğer içerikler tamamen kaldırılıncaya kadar erişime engelin devam etmesine karar verilmiştir. Türkiye Barolar Birliği Başkanlığı, bu kararın yeniden gözden geçirilerek kaldırılması talebinde bulunmuş, Gölbaşı Sulh Ceza Mahkemesi ilk kararını gözden geçirmiş ve 15 adet URL bazlı youtube.com hesabına erişimin engellenmesine dair kararın aynen devamına, buna karşılık "youtube.com" isimli internet sitesinin erişime kapatılmasının tüm kullanıcılarının Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğü ihlal edildiğinden tüm yayına erişimin engellenmesine dair

kararın kaldırılmasına karar vermiştir. Bu kararın tebliğ edildiği, ancak TİB tarafından sitenin erişime açılmadığı anlaşılmıştır. Karara karşı Gölbaşı Asliye Ceza Mahkemesi nezdinde itiraz edilmiştir. Gölbaşı Asliye Ceza Mahkemesinin kararı ile 15 adet URL (Uniform Resource Locator) bazlı "youtube" hesabına erişimin engellenmesine dair kararın aynen devamına, TİB tarafından yukarıda yazılı içeriklerin (linklerin) erişime engellenmesinin "youtube.com" a bildirimine rağmen ilgilisi tarafından bildirilen süre içinde gereğinin yerine getirilmemesi durumunda söz konusu internet sitesinin tüm yayınına erişimin engellenmesine ve suça konu içerikler kaldırılınca kadar erişim engelinin devamına karar verilmiştir. Gölbaşı Cumhuriyet Başsavcılığının itirazı üzerine Gölbaşı Asliye Ceza Mahkemesi bu kararın yok hükmünde sayılmasına, 15 adet linke erişimin engellenmesine dair kararın aynen devamına ve ilgili *www.youtube.com* internet sitesinin bu şekilde erişime açılmasına kesin olarak karar vermiştir. Bu karara rağmen "youtube.com" isimli video paylaşım sitesi erişime açılmamıştır. Bu arada Youtube LCC tarafından erişimin engellenmesine ilişkin karara karşı açılan davada İdare Mahkemesi yürütmenin durdurulmasına karar vermiştir.

2. Başvurucular video paylaşım sitesi youtube.com isimli internet sitesine erişimin engellenmesine dair işlem nedeniyle Anayasa'nın 22., 26., 27., 40., 48. ve 67. maddelerinin ihlal edildiğini ileri sürmüşlerdir.

3. Anayasa Mahkemesi, anayasal haklara yönelik müdahalenin bir kanuna dayanmasının yeterli olmayıp, bu kanunun belirlilik ve öngörülebilirlik gibi belli niteliklere sahip olması gerektiğini, bir internet sitesine erişimin engellenmesine karar verildiği hallerde hukuk devletinin önkoşullarından olan hukuki güvenlik ve hukuki belirlilik ilkelerinin göz önünde bulundurulmasının zorunlu olduğunu, uygulanması öncesinde kanunun, muhtemel etki ve sonuçlarının yeterli derecede öngörülebilir olması gerektiğini belirtmiştir.

4. Mahkeme, başvuru konusu olayda, TİB'e erişimin engellenmesine yönelik olarak verilen yetkinin kanuni dayanağının kanunilik ilkesinin asgari şartı olan kanunun anlaşılır, açık ve net olması zorunluluğunu karşılamaması nedeniyle kapsam ve sınırlarının belirsiz olduğunu tespit etmiştir.

5. Mahkeme, açıklanan gerekçelerle, başvuru sahiplerinin Anayasa'nın 26. maddesinde korunan ifade özgürlüklerinin ihlal edildiğine, kararın birer örneğinin 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları uyarınca ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılmak üzere Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu ve Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığına gönderilmesine karar vermiştir.

[Kararın tam metni için web bağlantısı](#)

Karar Bilgileri:

İkinci Bölümün 15/4/2014 tarih ve 2012/636 başvuru numaralı kararı.

Sistematik Kavramlar Dizisi

Kabul edilemezlik nedenleri

Konu bakımından yetkisizlik

Mülkiyet hakkı

İspat külfeti

Mülk kavramı

Meşru beklenti

Kıyıların korunması

Kararın Özü:

Anayasa'nın 35. maddesi kapsamındaki hakkının ihlal edildiğini ileri süren başvurucu, böyle bir hakkın varlığını kanıtlamak zorundadır.

Anayasa ve AİHS'nin ortak koruma alanında yer alan mülkiyet hakkı, mevcut mal, mülk ve varlıkları koruyan bir güvencedir. Bir kişinin hâlihazırda sahibi olmadığı bir mülkün, bu mülkte gelecekteki değer artışını da içerecek şekilde mülkiyetini kazanma hakkı, kişinin bu konudaki menfaati ne kadar güçlü olursa olsun Anayasa ve Sözleşme'yle korunan mülkiyet kavramı içerisinde değildir. Gelecekte elde edileceği iddia edilen bir kazanç, kazanılmadığı veya bu kazançta yönelik icrası mümkün bir iddia mevcut olmadığı sürece mülk olarak değerlendirilemez.

Yukarıdaki hususun istisnası olarak belli durumlarda, bir "ekonomik değer" veya icrası mümkün bir "alacak" iddiasını elde etmeye yönelik "meşru bir beklenti", Anayasa'nın ve Sözleşme'nin ortak koruma alanında yer alan mülkiyet hakkı güvencesinden yararlanabilir. Meşru beklenti, makul bir şekilde ortaya konmuş icra edilebilir bir iddianın doğurduğu, ulusal mevzuatta belirli bir kanun hükmüne veya başarılı olma şansının yüksek olduğunu gösteren yerleşik ve istikrarlı bir yargı içtihadına dayanan, yeterli somutluğa sahip nitelikteki bir beklentidir. Temelsiz bir hak kazanma beklentisi veya sadece ulusal hukukta mülkiyet hakkı kapsamında savunulabilir bir iddianın varlığı meşru beklentinin kabulü için yeterli değildir.

Bir taşınmaz üzerinde hak iddia eden kişinin söz konusu hakkın varlığını mahkeme önünde ispat etmesi gerekir.

Kararın Özeti:

1. Marmaris ilçesi Hisarönü köyünde bulunan, daha önce bir kısmı orman vasfıyla devletleştirilen ve eski tarihli tapu belgelerine dayalı mülkiyet iddialarıyla çok sayıda davaya konu olmuş üç çiftlik arazisini kapsayan taşınmazın bir bölümü olan 179 ada 9 nolu parsel, Marmaris Mal Müdürlüğünün 31/8/1983 tarihli yazısına istinaden 15/9/1983 tarihinde

Hazine adına tescil edilmiştir. Başvurucular, 8/1/1990 tarihinde, taşınmazın 1/160 ve 2/160 hisseleriyle ilgili olarak eski tarihli tapuya dayanarak malik olduğunu iddia eden satıcı üçüncü şahısla satış vaadi sözleşmesi imzalamışlardır. Bahse konu tapunun kök kaydı Hicri 1208 (Miladi 1794) yılında üç adet çiftlik üzerindeki orman, ekili arazi ve müstemilatı ile birlikte vakfedilerek kaydedilmesine dayanmaktadır. Başvurucular, satıcı üçüncü şahıs tarafından hisselerin verilmemesini gerekçe göstererek dava açmışlardır. Mahkeme, 11/12/1995 tarihli duruşmada tarafların aralarında anlaşmaya vardığı, başvurucuların bir kısım taleplerinden feragat ettiği, davalıların ise başvurucuların kalan taleplerini kabul ettiğini imzalı beyanlarıyla sundukları gerekçesiyle ve aynı tarihte E.1993/9, K.1995/629 sayılı kararıyla taşınmazın 1/80'inin Kemal Yeler adına, aynı tarihli ve E.1993/234, K.1995/628 sayılı kararıyla taşınmazın 1/160'ünün ise Ali Arslan Çelebi adına tesciline, başvurucuların feragat ettiği kısım içinse davanın reddine karar vermiştir. Tarafların temyizden feragat etmeleri nedeniyle dava aynı tarihte kesinleşmiştir. Başvurucular 12/12/1995 tarihinde bahse konu mahkeme kararına dayanarak anılan taşınmaza ilişkin olarak sınırları (pafta, ada ve parsel) belli olmayan müstemil çiftlik vasfıyla tapu senedi almışlardır. 2008 yılında yapılan kadastro çalışmasında 26/6/2008 tarihli kadastro edinme tutanağıyla bahsedilen taşınmazın 179 ada 9 nolu parselinin 15/9/1983 tarihinde Hazine adına tescil kaydı olduğu anlaşıldığından Hazine adına tespiti yapılmış ve 24/11/2008 tarihli kadastro komisyon raporuyla başvurucuların taşınmaza ilişkin tapu kaydı uygulanma imkânı olmadığından mahalline uygulanamayan tapu kayıtları listesine alınmıştır. Başvurucular 9/2/2009 tarihinde Marmaris Kadastro Mahkemesi (Mahkeme) nezdinde kadastro tespitine itiraz davası açmışlar ancak Mahkeme davayı reddetmiş ve taşınmazın Hazine adına tesciline karar vermiştir. Temyiz üzerine hükmün düzeltilerek onanmasına karar verilmiş, karar düzeltme talebi de reddedilmiştir.

2. Başvurucular, satış vaadi sözleşmesine dayanarak asliye hukuk mahkemesi kararıyla adlarına tescil ettirdikleri taşınmaza ilişkin tapu senetlerinin yapılan kadastro çalışmasında uygulanamayan tapu kayıtları listesine alındığını, açtıkları itiraz davasının kadastro mahkemesince reddedildiğini ve Yargıtay'ın düzelterek onama kararıyla taşınmazın kıyı olarak tescil edildiğini belirterek, yargılama sürecinde adlarına tescilli tapu kaydının dikkate alınmadığını ve maliki oldukları taşınmazın kıyı olarak tesciliyle mülkiyet haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüşler ve taşınmazın bedeli olarak 9.956.250,00 TL'nin kendilerine ödenmesini talep etmişlerdir.

3. Anayasa Mahkemesi, üzerinde maliki konusunda uyuşmazlık bulunan bir taşınmaza ait mülkiyet hakkının varlığını tespitinin mahkemelere bırakıldığını ve bir taşınmaz üzerinde hak iddia eden kişinin söz konusu hakkın varlığını mahkeme önünde ispat etmesi gerektiğini belirtmiştir.

4. Mahkeme, başvuru konusu olayda, derece mahkemesinin, başvurucuların itirazlarını usulüne uygun bir şekilde değerlendirerek tapu kaydının uyuşmazlık konusu taşınmaza uygulanabilir olup olmadığını ve taşınmazın kıyı-kenar çizgisi içinde kalıp kalmadığını belirlerken adil yargılama ilkelerine ve hakkaniyete aykırı hareket ettiğini gösteren bir bulguya rastlanmadığını ayrıca başvurucular, ellerindeki kaydın araziye uyumunu ispat edemedikleri gibi satıcının taşınmaz üzerindeki zilyetliğini de ispat edememişken davalı Hazinenin ise her iki iddiasını da ispat ettiğini ve başvurucuların mahkeme önünde mülkiyet iddialarını ispat edemediklerini ve sonuç olarak başvuru konusu olayda mülkiyet hakkına konu olabilecek bir "*ekonomik değeri*" veya en azından bu şekildeki bir değeri elde etme yönünde "*meşru beklentisi*" bulunmayan başvurucuların Anayasa'nın 35.

maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı kapsamına giren korunmaya değer bir menfaati bulunmadığını tespit etmiştir.

5. Mahkeme, açıklanan nedenlerle, başvurunun "*konu bakımından yetkisizlik*" nedeni ile kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

[Kararın tam metni için web bağlantısı](#)

Karar Bilgileri:

Birinci Bölümün 15/4/2014 tarih ve 2013/849 başvuru numaralı kararı.

Sistemik Kavramlar Dizisi

İdari para cezası

Kabahatler

Suçta ve cezada kanunilik ilkesi

Öngörülebilirlik

Erişilebilirlik

Kararın Özü:

Suç ve cezada kanunilik ilkesi, hukuk devletinin kurucu unsurlarındandır. Kanunilik ilkesi, genel olarak bütün hak ve özgürlüklerin düzenlenmesinde temel bir güvence oluşturmanın yanı sıra, suç ve cezaların belirlenmesi bakımından özel bir anlam ve önemi haiz olup, bu kapsamda kişilerin kanunen yasaklanmamış veya yaptırımı bağlanmamış fiillerden dolayı keyfi bir şekilde suçlanmaları ve cezalandırılmaları önlenmekte, buna ek olarak, suçlanan kişinin lehine olan düzenlemelerin geriye etkili olarak uygulanması sağlanmaktadır.

Hukuk devletinde, bireylerin belirli bir zaman diliminde hangi fiillerin suç olarak tanımlandığı ve hangi cezai yaptırımlara bağlandığını bilip öngörebilmeleri, bir başka ifadeyle ceza hukuku kurallarının öngörülebilir ve erişilebilir olması şarttır. Aksi takdirde "Ceza kanunlarını bilmemek mazeret sayılmaz" şeklinde ifade edilen ceza hukuku prensibinin hayata geçirilmesi mümkün olmayacaktır. Zira ceza sorumluluğu, kişinin fiilinin bilincinde olduğu ve özgür iradesiyle suç olan bu fiili işlediği varsayımına dayanır. Bu nedenle, kişinin işlediği fiilden sorumlu tutulabilmesi için, hangi fiillerin suç olduğunun kanunlarda açıkça gösterilmesi gereklidir.

Ceza yaptırımına bağlanan fiilin kanunda açık bir şekilde düzenlenmesi şartı, suç ve cezalara dair düzenlemelerin şekli bakımından kanun biçiminde çıkarılmasının yeterli olmadığı, bunların içerik bakımından da belli amacı gerçekleştirmeye elverişli olmaları gerektiğini ifade etmektedir. Bu açıdan kanun metni, bireylerin, gerektiğinde hukuki yardım almak suretiyle, hangi somut eylem ve olguya hangi hukuksal yaptırımın veya sonucun bağlandığını belli bir açıklık ve kesinlikte öngörebilmelerine imkân verecek düzeyde kaleme alınmış olmalıdır. Dolayısıyla, uygulanması öncesinde kanun, muhtemel etki ve sonuçlarına dair yeterli derecede öngörülebilir olmalıdır. Bununla birlikte, kanun metninin tüm sonuç ve etkileri göstermesi her zaman beklenemeyeceğinden, aranan açıklığın ölçüsü, söz konusu metnin içeriği, düzenlemeyi hedeflediği alan ile hitap ettiği kitlenin statü ve büyüklüğü gibi faktörler dikkate alınarak belirlenebilir. Bu özelliklere sahip kanunun, aynı zamanda kolaylıkla erişilebilir nitelikte olması gerekir.

Kararın Özeti:

1. Başvurucu, 13/10/1983 tarih ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 31. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi gereği takograf kullanma yükümlülüğüne uymadığı gerekçesiyle, idari para cezası ile cezalandırılmıştır. Başvurucu, idari para cezasına karşı Sulh Ceza Mahkemesine itirazda bulunmuştur. Mahkemece, itiraz karara bağlanmak üzere duruşma açılmıştır. 11/12/2012 tarihli ikinci duruşmaya başvuru vekili katılmış ve kanunla düzenlenmeyen bir sınırlamanın genelge ile yapılmasının mümkün olmadığını, müvekkilinin genelgeyi bilme zorunluluğunun olmadığını belirterek itirazın kabulüne karar verilmesini talep etmiş ancak itirazın reddine karar verilmiştir.

2. Başvurucu, Yönetmeliğin 99. maddesindeki düzenlemenin araç sahiplerine hiçbir yükümlülük veya kısıtlama getirmemesine rağmen, Genelge'ye dayanılarak hakkında idari para cezası uygulandığını, Anayasa'nın 124. maddesi ve normlar hiyerarşisi çerçevesinde Yönetmelik'te olmayan kısıtlamaların Genelge ile yapılarak kendisine yükümlülükler yüklenmesi sonucunda verilen idari para cezasına karşı başvurusunun Mahkeme tarafından reddedildiğini, bu nedenle adil yargılanma (savunma) hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüş ve yeniden yargılama yapılmasına karar verilmesini talep etmiştir.

3. Anayasa Mahkemesi, kamu otoritesinin ve bunun bir sonucu olan ceza verme yetkisinin keyfi ve hukuk dışı amaçlarla kullanılmasının önlenemesinin, kanunilik ilkesinin katı bir şekilde uygulanmasıyla mümkün olabileceğini, bu doğrultuda, kamu otoritesini temsil eden yasama, yürütme ve yargı erklerinin, bu ilkeye saygılı hareket etmeleri; suç ve cezalara ilişkin kanuni düzenlemelerin sınırlarının, yasama organı tarafından belirgin bir şekilde çizilmesi, yürütme organının sınırları kanunla belirlenmiş bir yetkiye dayanmaksızın, düzenleyici işlemleri ile suç ve ceza ihdas etmemesi, ceza hukukunu uygulamakla görevli yargı organının da kanunlarda belirlenen suç ve cezaların kapsamını yorum yoluyla genişletmemesi gerektiğini belirtmiştir.

4. Mahkeme, başvuru konusu olayda, Genelgenin, Kanunla tanınan ve herhangi bir şekilde bağlanmamış olan takograf muafiyetini, bildirim ve tescil belgesine şerh verilmesi şekline bağlayarak istisnai düzenlemenin uygulama alanını, herhangi bir kanuni dayanağı olmaksızın daralttığını tespit etmiştir.

5. Mahkeme, açıklanan nedenlerle, Genelge ile yüklenen ve Kanun'da öngörülmemiş olan bildirim yükümlülüğünü yerine getirmediği gerekçesiyle başvuru konusunun idari para cezası ile cezalandırılmasının, suç ve cezada kanunilik ilkesini ihlal ettiğine ve ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için, yeniden yargılama yapılmak üzere kararın ilgili Mahkemeye gönderilmesine karar vermiştir.

[Kararın tam metni için web bağlantısı](#)

Karar Bilgileri:

Birinci Bölümün 15/4/2014 tarih ve 2013/8175 başvuru numaralı kararı.

Sistemik Kavramlar Dizisi

Kabul edilemezlik nedenleri

Başvuru yollarının tüketilmemiş olması

Birden fazla başvuru yolunun varlığı

Etkili başvuru yolu

İşkence ve eziyet yasağı

Maddi ve manevi varlığının bütünlüğü

Mobbing (Psikolojik taciz)

Kararın Özü:

Bir eylemin Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasının kapsamına girebilmesi için asgari bir ağırlık düzeyine ulaşmış olması gerekir. Bu asgari eşiğin aşılp aşılmadığının belirlenmesinde her somut olayın özellikleri dikkate alınarak bir değerlendirme yapılması esastır. Bu bağlamda, muamelenin süresi, fiziksel ve manevi etkileri ile mağdurun cinsiyeti, yaşı ve sağlık durumu gibi faktörler önem taşımaktadır.

Devletin, bireylerin maddi ve manevi varlığına yönelik olarak üçüncü kişilerce yapılan müdahalelere karşı etkili mekanizmalar kurma çerçevesindeki pozitif yükümlülüğü, tüm müdahale türleri açısından mutlaka cezai soruşturma ve kovuşturma yapılmasını gerekli kılmaz. Üçüncü kişilerin haksız müdahalelerine karşı bireyin korunması hukuk muhakemesi yoluyla da mümkündür. Nitekim üçüncü kişilerce fiziksel ve zihinsel bütünlüğe yapılan müdahaleler için ülkemizde hem cezai hem de hukuki koruma öngörülmüştür. Ancak hukukumuz açısından, mobbing teşkil eden ve psikolojik taciz, şiddet ve yıldırma türünden davranış grubu olarak kabul edilen ve somut başvuruya konu eylemlere benzer eylemlerin içinde ceza hukuku anlamında suç teşkil eden fiillerin yer alması durumunda, bu alandaki yaptırımlara tabi tutulma olanağı bulunmakla beraber, özel hukuk anlamında bu tür fiillerin tazminat davasına konu edilebildiği görülmektedir. Yargı kararları nazara alındığında, belirtilen tazmin imkânının, kişinin kamu görevlisi veya özel hukuka tabi bir hizmet sözleşmesi çerçevesinde görev yapması nazara alınarak, hem idari yargı hem de adli yargı alanında yer alan yargısal makamlarca sağlandığı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla bir bireyin, üçüncü kişilerce somut başvuruda belirtilen fiillere benzer eylemler vasıtasıyla fiziksel ve zihinsel bütünlüğüne müdahale edildiği iddiasıyla, hukuk davası yoluyla daha etkin bir giderim sağlanması mümkündür.

Kararın Özeti:

1. Başvurucu tarafından Cumhuriyet Başsavcılığına verilen dilekçe ile, özel bir işyerinde görev yaptığı, işe başladığı sırada uhdesinde bulunan tüm pazarlama yetkilerinin

daha sonra kendisinden alındığı ve bu suretle istifaya zorlandığı, kendisini alt kademedeki personel huzurunda küçük düşürücü eylem ve faaliyetlerde bulunulduğu, konumunu ve şahsiyetini zedeleyici söz ve eylemler nedeniyle büyük üzüntü çektiği ve psikolojik durumunun bozulduğu ve bu suretle mobbinge maruz bırakıldığı belirtilerek suç duyurusunda bulunulmuştur. Cumhuriyet Başsavcılığının kararıyla, müsnet eziyet suçunun unsurlarının oluşmadığı belirtilerek, şüpheliler hakkında kovuşturmaya yer olmadığına karar verilmiştir. Başvurucu tarafından belirtilen karara karşı yapılan itiraz reddedilmiştir.

2. Başvurucu, özel bir işyerinde pazarlama müdürü olarak görev yaptığını, işe başladığı sırada uhdesinde bulunan tüm pazarlama yetkilerinin daha sonra kendisinden alındığını ve bu suretle istifaya zorlandığını, kendisinin alt kademedeki personel huzurunda küçük düşürücü eylem ve faaliyetlere maruz kaldığını, konumunu ve şahsiyetini zedeleyici söz ve eylemler nedeniyle büyük üzüntü çektiğini ve psikolojik durumunun bozulduğunu, iş yerinde çalıştığı süreçte sürekli iletişimine, sağlığına, sosyal ilişkilerine, sosyal konumuna, mesleki ve özel yaşamına yönelik saldırılara maruz kaldığını, sürekli iş yerinde meydana gelen bazı olayların sorumlusu gibi lanse edilerek, diğer çalışanların iletişiminin engellenmesi suretiyle iletişimden dışlanmaya maruz bırakıldığını, işyerindeki toplantılara çağrılmama uygulamasına ve gittiği toplantılarda hakaretlere maruz kaldığını ve sorunlu biri gibi lanse edildiğini, bu şekilde yürütülen sistemli eylem ve işlemlerle mobbinge maruz bırakıldığını, bu hususun iş psikologundan alınan raporda yer verilen, başvurucunun sunduğu bilgi ve belgeler doğrultusunda başvurucuya karşı yürütülen mobbing sürecinin her aşamasında tamamlandığı yönündeki tespitlerle de doğrulandığını, belirtilen eylemler nedeniyle yaptığı suç duyurusu üzerine şüpheliler hakkında kovuşturmaya yer olmadığına karar verildiğini, karara karşı yaptığı itirazın da reddedildiğini, kararların gerekçesiz olduğunu ve bu kapsamda yapılan soruşturmanın adil olmadığını beyan ederek, Anayasa'nın 17. ve 36. maddelerinde tanımlanan haklarının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

Adil Yargılanma Hakkının İhlal Edildiği İddiası Yönünden

3. Anayasa Mahkemesi, bir ceza davasında üçüncü kişilerin suçlanması veya cezalandırılmasını talep eden mağdur, suçtan zarar gören, şikâyetçi veya katılan sıfatını haiz kişilerin, AİHS'in 6. maddesinin koruma alanı dışında kaldığını, bu kuralın istisnalarının, ceza davasında medeni hak talebine imkân veren bir sistemin benimsenmiş veya ceza davası sonucunda verilen kararın hukuk davası açısından etkili ya da bağlayıcı olması hâlleri olduğunu, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun yürürlüğe girmesi ile ceza muhakemesinde şahsi hak iddiasında bulunma imkânının ortadan kalktığını, dolayısıyla başvurucunun ceza muhakemesi sürecinde medeni haklarını ileri sürme imkânı bulunmadığını hatırlatmıştır.

4. Mahkeme, başvuru konusu olayda, kovuşturmaya yer olmadığına dair kararın etkilerinin ceza muhakemesi süreci ile sınırlı olup hukuk mahkemeleri açısından bağlayıcı bir etkisi bulunmadığını, başvurucunun, suç işlediğini kişiler hakkında soruşturma açılmasını sağlamak amacıyla suç duyurusunda bulunduğunu ve talebinin bu kişilerin cezalandırılmasıyla sınırlı olduğunu tespit etmiştir.

5. Mahkeme, açıklanan nedenlerle, başvurucunun Anayasa'nın 36. maddesine dayanan ihlal iddiasının konusu, Anayasa'da güvence altına alınmış ve AİHS kapsamında

olan temel hak ve özgürlüklerin koruma alanı dışında kaldığından başvurunun bu kısmının, "konu bakımından yetkisizlik" nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

Anayasa'nın 17. Maddesinin İhlal Edildiği İddiası Yönünden

3. Anayasa Mahkemesi, bireysel başvuruda bulunulmadan önce, ihlal iddiasının dayanağı olan işlem, eylem ya da ihmal için kanunda öngörülmüş olan idari ve yargısal başvuru yollarının tamamının tüketilmiş olması gerektiğini hatırlatmış ayrıca mobbing teşkil eden ve psikolojik taciz, şiddet ve yıldırma türünden davranış grubu olarak kabul edilen ve somut başvuruya konu eylemlere benzer eylemlerin içinde ceza hukuku anlamında suç teşkil eden fiillerin yer alması durumunda, bu alandaki yaptırımlara tabi tutulma olanağı bulunmakla beraber, özel hukuk anlamında bu tür fiillerin tazminat davasına konu edilebildiğini, yargı kararları nazara alındığında, belirtilen tazmin imkanının, kişinin kamu görevlisi veya özel hukuka tabi bir hizmet sözleşmesi çerçevesinde görev yapması nazara alınarak, hem idari yargı hem de adli yargı alanında yer alan yargısal makamlarca sağlandığını ve dolayısıyla bir bireyin, üçüncü kişilerce somut başvuruda belirtilen fiillere benzer eylemler vasıtasıyla fiziksel ve zihinsel bütünlüğüne müdahale edildiği iddiasıyla, hukuk davası yoluyla daha etkin bir giderim sağlamasının mümkün olduğunu belirtmiştir.

4. Mahkeme, başvuru konusu olayda, daha etkili bir giderim yolu olan hukuk davası açma yoluna gidilmediğini tespit etmiştir.

5. Mahkeme, açıklanan nedenlerle, somut başvuru açısından daha etkili bir giderim yolu olan hukuk davası açma imkânı kullanılmaksızın bireysel başvuruda bulunulduğu anlaşıldığından, başvurunun bu kısmının "başvuru yollarının tüketilmemesi" nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

[Kararın tam metni için web bağlantısı](#)

Karar Bilgileri:

İkinci Bölümün 18/6/2014 tarih ve 2013/2814 başvuru numaralı kararı.

Sistemik Kavramlar Dizisi

Kabul edilemezlik nedenleri

Açıkça dayanaktan yoksunluk

Bir ihlalin olmadığı açık olduğu şikâyetler

Konu bakımından yetkisizlik

Kişi hürriyeti ve güvenliği

Tutukluluğun hukukiliği

Tutuklulukta makul süre

Tutukluluğun resen incelenmesi

Kararın Özü:

5271 sayılı Kanun'un 108. maddesine göre yapılacak değerlendirme resen (ex officio) yapılmakta olup Anayasa'nın 19. maddesinin sekizinci fıkrası ile hürriyeti kısıtlanan kişiye tanınan yargı merciine itiraz edebilme hakkı kapsamında değerlendirilemez.

Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü fıkrasında, suçluluğu hakkında kuvvetli belirti bulunan kişilerin, ancak kaçımlarını, delillerin yok edilmesini veya değiştirilmesini önlemek amacıyla veya bunlar gibi tutuklamayı zorunlu kılan ve kanunda gösterilen diğer hallerde hâkim kararıyla tutuklanabilecekleri hükme bağlanmıştır. Buna göre bir kişinin tutuklanabilmesi öncelikli olarak suç işlediği hususunda kuvvetli belirti bulunmasına bağlıdır. Bu, tutuklama tedbiri için aranan olmazsa olmaz unsurdur. Bunun için suçlamanın kuvvetli sayılabilecek inandırıcı delillerle desteklenmesi gerekir. İnanırıcı delil sayılabilecek olgu ve bilgilerin niteliği büyük ölçüde somut olayın kendine özgü şartlarına bağlıdır.

Ancak bu nitelemeye bağlı olarak kişinin suçla itham edilebilmesi için yakalama veya tutuklama anında delillerin yeterli düzeyde toplanmış olması mutlaka gerekli değildir. Zira tutukluluğun amacı, yürütülen soruşturma ve/veya kovuşturma sırasında kişinin tutuklanmasının temelini oluşturan şüphelerin doğruluğunu kanıtlayarak veya ortadan kaldırarak adli süreci daha sağlıklı bir şekilde yürütmektir. Buna göre, suç isnadına esas teşkil edecek şüphelere dayanak oluşturan olgular ile ceza yargılamasının sonraki aşamalarında tartışılacak olan ve mahkûmiyete gerekçe oluşturacak olguların aynı düzeyde değerlendirilmemesi gerekir.

Tutuklama tedbirine kişilerin suçluluğu hakkında kuvvetli belirti bulunmasının yanı sıra bu kişilerin kaçımlarını, delillerin yok edilmesini veya değiştirilmesini önlemek amacıyla başvurulabilir. Başlangıçtaki bu tutuklama nedenleri belli bir süreye kadar tutukluluğun devamı için yeterli görülebilirse de bu süre geçtikten sonra, uzatmaya ilişkin kararlarda tutuklama nedenlerinin hâlâ devam

ettiğinin gerekçeleriyle birlikte gösterilmesi gerekir. Bu gerekçeler “ilgili” ve “yeterli” görüldüğü takdirde, yargılama sürecinin özenli yürütülüp yürütülmediği de incelenmelidir. Davanın karmaşıklığı, organize suçlara dair olup olmadığı veya sanık sayısı gibi faktörler sürecin işleyişinde gösterilen özenin değerlendirilmesinde dikkate alınır. Tüm bu unsurların birlikte değerlendirilmesiyle sürenin makul olup olmadığı konusunda bir sonuca ulaşılabılır. Tutukluluk süresinin makul seviyede kalması için ilgili makamların almış oldukları önlemler de dâhil olmak üzere tüm bu unsurların birlikte değerlendirilmesiyle sürenin makul olup olmadığı konusunda bir sonuca ulaşılabılır.

Dolayısıyla Anayasa’nın 19. maddesinin yedinci fıkrasının ihlal edilip edilmediğinin değerlendirmesinde esas olarak, serbest bırakılma taleplerine ilişkin kararların gerekçelerine bakılmalı ve tutuklu bulunan kişiler tarafından yapılan tutukluluğa itiraz başvurularında sunulan belgeler çerçevesinde kararların yeterince gerekçelendirilmiş olup olmadığı göz önüne alınmalıdır.

Her ne kadar bir kişinin, suç işlediği yönünde kuvvetli belirti ve tutuklama nedenlerinden biri veya birkaçının varlığı devam ettiği sürece ilke olarak belli bir süreye kadar tutukluluk halinin makul kabul edilmesi gerekse de özellikle belli bir süre geçtikten sonra tutuklamanın devamına karar verilirken, davanın genel durumu yanında, tahliyesini talep eden kişinin özel durumunun dikkate alınması ve bu anlamda tutukluluk gerekçelerinin kişiselleştirilmesi bir zorunluluktur. Bu nedenle, aynı davada yargılanan bazı sanıkların durumlarından hareketle genelleme yapılarak diğerlerinin de aynı davranışta bulunabileceğini varsaymak, kişiselleştirmeyi engellediği gibi, özgürlüğün esas, tutukluluğun istisna olduğu yönündeki anlayışla da bağdaşmaz.

Kararın Özeti:

1. Başvurucu, terör örgütü ve mensuplarına bilerek ve isteyerek yardım etmek, soruşturma dosyasının gizliliğini ihlal, yargı görevini yapanları etkileme, terörle mücadelede görev alan kişileri hedef gösterme suçlarını işlediği iddiasıyla Ağır Ceza Mahkemesinin kararı ile tutuklanmıştır. Başvurucu Ağır Ceza Mahkemesinin kararına karşı tahliye talebinde bulunmuştur. Başvurucunun tutukluluk haline ilişkin olarak, 5271 sayılı Kanun’un 108. maddesine göre resen gerçekleştirilen inceleme sonucunda tutukluluk halinin devamına karar verilmiştir. İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığının başvurusunun da aralarında bulunduğu 22 şüpheli hakkındaki iddianamesi kabul edilmiş, Ağır Ceza Mahkemesi, başvurusunun tutukluluk halinin devamına karar vermiştir. Başvurucu, karara itiraz etmiş, itirazı reddedilmiştir. Başvurucu, 17/11/2011, 6/2/2012, 30/4/2012, 6/7/2012, 7/8/2012, 5/10/2012, 26/11/2012, 4/1/2013 tarihlerinde tutukluluk haline son verilmesi istemiyle mahkemeye başvurmuş, ancak bu talepleri ilgili mahkemesince reddedilmiştir. Başvurucu tarafından mahkemelerce verilen ret kararlarına karşı yapılan itirazlar da reddedilmiştir. Başvurucu son olarak, tutukluluk haline son verilerek tahliye edilmesi istemiyle 4/2/2013 tarihinde Ağır Ceza Mahkemesine başvurmuştur. Ağır Ceza Mahkemesi başvurusunun tutukluluk halinin devamına karar vermiştir. Başvurucu, tutukluluk halinin devamına dair bu karara itiraz etmiş, itirazı reddedilmiştir. Başvurucunun tutukluluk durumu ayrıca, 5271 sayılı Kanun’un 108. maddesi gereğince 22/6/2011, 21/7/2011, 10/1/2012,

21/6/2013, 19/7/2012, 6/9/2012, 20/11/2012, 18/12/2012, 22/1/2013, 26/2/2013 tarihlerinde resen değerlendirilmiş ve tutukluluk halinin devamına karar verilmiştir. Ağır Ceza Mahkemesinin 19/7/2013 tarihli kararı ile başvuruçunun “yasa dışı silahlı Devrimci Karargah terör örgütü ve mensuplarına yardım etmek” suçundan 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun 220. maddesinin (7) numaralı, 314. maddesinin (2) numaralı fıkraları gereğince beş yıl yedi ay hapis cezası ile; “ruhsatsız vahim nitelikte tam otomatik ve yarı otomatik silah taşımak” suçundan beş yıl hapis ve adli para cezası ile; “yargı görevini yapan görevlileri etkilemek” suçundan iki yıl altı ay hapis cezası ile; “soruşturmanın gizliliğini ihlal” suçundan iki yıl iki ay yirmi gün hapis cezası ile cezalandırılmasına, hükmen tutukluluk halinin devamına ve resmi belgede sahtecilik suçundan ise suç duyurusunda bulunulmasına karar verilmiştir. Başvuruçucu hakkındaki dava temyiz aşamasında derdesttir.

2. Başvuruçucu, hakkında verilen tutuklama kararının hukuka aykırı olduğunu, tutukluluk ve tutukluluğun devamına ilişkin mahkeme kararlarına karşı yaptığı itirazların formül gerekçelerle reddedildiğini, bu kararlara karşı ulusal hukukta etkili bir başvuru yolu bulunmadığını, makul olmayan bir süredir tutuklu olduğunu, suçluluğu hakkında maddi bir kanıt bulunmamasına rağmen tutukluluk halinin devam etmesinin masumiyet karinesini zedelediğini, aynı dosya kapsamında örgüt üyeliği suçlaması yöneltilen bazı sanıklar serbest bırakılırken kendisinin tutuklu bulundurulduğunu ileri sürerek Anayasa’nın 19. ve 36. maddelerinin ihlal edildiğini iddia etmiştir

Derece Mahkemesince Resen Gerçekleştirilen Tutukluluk İncelemeleri Sonucunda Verilen Kararların Kendisine Bildirilmemesi Nedeniyle Bu Kararlara İtiraz Etme İmkânı Bulamadığı İddiası Yönünden

3. Anayasa Mahkemesi, 5271 sayılı Kanun’un 108. maddesine göre yapılacak değerlendirmenin resen (ex officio) yapılmakta olup Anayasa’nın 19. maddesinin sekizinci fıkrası ile hürriyeti kısıtlanan kişiye tanınan yargı merciine itiraz edebilme hakkı kapsamında değerlendirilemeyeceğini hatırlatmıştır.

4. Mahkeme, başvuru konusu olayda, başvuruçunun “Derece Mahkemesince resen gerçekleştirilen tutukluluk durumuna ilişkin incelemeler sonucunda verilen kararların kendisine bildirilmediğini ve dolayısıyla bu kararlara itiraz etme imkânı bulamadığı” yönündeki şikâyetlerinin anılan kapsamda olmadığını tespit etmiştir.

5. Mahkeme, açıklanan nedenlerle, başvurunun bu kısmının, “konu bakımından yetkisizlik” nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

Kuvvetli Suç Şüphesi ve Tutuklama Nedenleri Bulunmadığı Halde Özgürlükten Mahrum Bırakılma İddiası Yönünden

3. Anayasa Mahkemesi, Anayasa’nın 19. maddesinin üçüncü fıkrasında, suçluluğu hakkında kuvvetli belirti bulunan kişilerin, ancak kaçmalarını, delillerin yok edilmesini veya değiştirilmesini önlemek maksadıyla veya bunlar gibi tutuklamayı zorunlu kılan ve kanunda gösterilen diğer hallerde hâkim kararıyla tutuklanabileceklerinin hükme bağlandığını; buna göre bir kişinin tutuklanabilmesinin öncelikli olarak suç işlediği hususunda kuvvetli belirti bulunmasına bağlı olduğunu; bunun tutuklama tedbiri için aranan olmazsa olmaz unsur olduğunu; bunun için suçlamanın kuvvetli sayılabilecek inandırıcı delillerle desteklenmesi gerektiğini; inandırıcı delil sayılabilecek olgu ve bilgilerin niteliğinin büyük ölçüde somut olayın kendine özgü şartlarına bağlı olduğunu belirtmiştir.

4. Mahkeme, başvuru konusu olayda, başvurucunun tutuklanması için yeterli şüphenin ve tutuklama nedenlerinin bulunduğunu, başvuru dosyasında bunun aksini ifade eden herhangi bir husus da yer almadığını, bu durumda başvurucunun, suç işlediğinden şüphelenilmesi için somut olgu ve bilgi bulunmadığı halde tutuklandığı iddiasının yerinde olmadığını tespit etmiştir.

5. Mahkeme, açıklanan nedenlerle, başvurucunun “*kuvvetli suç şüphesi ve tutuklama nedenleri bulunmadığı halde özgürlükten mahrum bırakıldığı*”na ilişkin iddiasının “*açıkça dayanaktan yoksun olması*” sebebiyle kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

Tutukluluk Süresinin Makul Olmadığı İddiası Yönünden

3. Anayasa Mahkemesi, Anayasa'nın 19. maddesinin yedinci fıkrasının ihlal edilip edilmediğinin değerlendirmesinde esas olarak, serbest bırakılma taleplerine ilişkin kararların gerekçelerine bakılması ve tutuklu bulunan kişiler tarafından yapılan tutukluluğa itiraz başvurularında sunulan belgeler çerçevesinde kararların yeterince gerekçelendirilmiş olup olmadığının göz önüne alınması gerektiğini belirtmiştir. Mahkemeye göre, her ne kadar bir kişinin, suç işlediği yönünde kuvvetli belirti ve tutuklama nedenlerinden biri veya birkaçının varlığı devam ettiği sürece ilke olarak belli bir süreye kadar tutukluluk halinin makul kabul edilmesi gerekse de özellikle belli bir süre geçtikten sonra tutuklamanın devamına karar verilirken, davanın genel durumu yanında, tahliyesini talep eden kişinin özel durumunun dikkate alınması ve bu anlamda tutukluluk gerekçelerinin kişiselleştirilmesi bir zorunluluktur. Bu nedenle, aynı davada yargılanan bazı sanıkların durumlarından hareketle genelleme yapılarak diğerlerinin de aynı davranışta bulunabileceğini varsaymak, kişiselleştirmeyi engellediği gibi, özgürlüğün esas, tutukluluğun istisna olduğu yönündeki anlayışla da bağdaşmaz.

4. Mahkeme, başvuru konusu olayda, derece mahkemelerince verilen tutukluluğa itiraz ve itirazın reddine dair kararların gerekçeleri incelendiğinde, bu gerekçelerin tutukluluğun devamının hukuka uygunluğu ve tutulmanın meşruluğunu haklı gösterecek özen ve içerikte olmadığını ve aynı hususların tekrarı niteliğinde olduğunu, somut olaydaki tutukluluk halinin devamına ilişkin bu gerekçelerin ilgili ve yeterli olduğunun söylenemeyeceğini, ilgili ve yeterli olmayan gerekçelere dayanılarak başvurucunun özgürlüğünden mahrum bırakıldığı dikkate alındığında söz konusu tutukluluk süresinin makul olarak değerlendirilemeyeceğini tespit etmiştir.

5. Mahkeme, açıklanan nedenlerle, başvurucunun “*tutukluluk süresinin makul olmadığı ve tahliye taleplerinin formül gerekçelerle reddedildiği*” yönündeki şikâyeti yönünden Anayasa'nın 19. maddesinin yedinci fıkrasının ihlal edildiğine kararın birer örneğinin mahkemesine ve Yargıtaya gönderilmesine karar vermiştir.

[Kararın tam metni için web bağlantısı](#)

Karar Bilgileri:

İkinci Bölümün 18/6/2014 tarih ve 2013/2814 başvuru numaralı kararı.

Sistemik Kavramlar Dizisi

Kabul edilemezlik nedenleri

30 gün kuralı

Haklı mazeret

Kararın Özü:

6216 sayılı Kanun'un 47. maddesinin (5) numaralı fıkrası ile İçtüzük'ün 64. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca, mücbir sebep veya ağır hastalık gibi "haklı mazeret" nedeniyle otuz gün içinde başvuru yapılamadığı takdirde, bu durumu delillendiren belgeler ile birlikte mazeretin kalktığı tarihten itibaren onbeş gün içinde de bireysel başvuru yapma imkânı bulunmaktadır.

6216 sayılı Kanun ve İçtüzük'te, haklı mazerete muhatap olan kişinin başvuru olduğu ifade edilmekte ise de, temsil veya vekâlet yoluyla yapılan başvurularda temsilci veya avukatın da haklı mazeretlerinin dikkate alınması gerekmektedir. Temsilci veya avukatın haklı mazeretinin dikkate alınmaması, başvuru süresinin kaçırılmasında hiçbir kusuru bulunmayan ve bu kişiler aracılığıyla bireysel başvuru yapan başvuru sahipleri açısından mahkemeye erişimi daha baştan engelleyebileceğinden, hakkın, telafisi imkânsız biçimde kaybına neden olabilir.

Kararın Özeti:

1. Başvurucu Denizli Çimento T.A.Ş. Genel Müdürlüğünde üretim müdürü olarak görev yapmakta iken anılan kurum özelleştirilmiş, ancak başvuru sahibinin Emekli Sandığı Genel Müdürlüğü ile ilgisi devam ettirilmiş ve başvuru sahibini 1. derece 4. kademe (+3000) ek gösterge üzerinden emekliye ayrılmıştır. Başvurucu tarafından emekli ek göstergesinin (+3600) olması gerektiğinden bahisle (+3000) ek gösterge üzerinde emekliye ayrılmasına ilişkin işlemin iptali ile işlem nedeniyle uğradığı parasal kayıpların tazmini istemiyle İdare Mahkemesinde dava açılmıştır. İdare Mahkemesi davayı reddetmiş, Danıştay Mahkeme kararının onanmasına karar vermiştir. Karar düzeltme talebi de reddedilmiştir. Karar, başvuru vekiline 17/6/2013 tarihinde tebliğ edilmiştir. Bireysel başvuru 12/8/2013 tarihinde yapılmıştır.

2. Başvurucu, İlk Derece Mahkemesine ve Danıştaya emsal kararlar sunulmasına karşın davanın ve temyiz talebinin reddedilmesinin adil yargılanma hakkını ihlal ettiğini, karar düzeltme talebinin reddine ilişkin kararın davayı takip eden avukata 17/6/2013 tarihinde tebliğ edildiğini, bu tarihten sonra 12/7/2013 tarihinde başka bir avukatı vekil tayin ettiğini, ancak bu avukatın 5/7/2013 ila 13/7/2013 tarihleri arasında yurt dışında bulunduğunu ve 17/7/2013 tarihinde rahatsızlığı nedeniyle 10 gün istirahatının uygun olduğuna dair sağlık raporu aldığını, haklı mazeretin ortadan kalktığı tarihten itibaren 15 gün içinde bireysel başvuruyu yaptığını belirterek, başvurusunun kabul edilmesi talebinde bulunulmuştur.

3. Anayasa Mahkemesi, temsilci veya avukat aracılığıyla yapılan bireysel başvurularda, bu kişilerin haklı mazeretlerinin bulunması halinde mazeretin kalktığı tarihten itibaren onbeş gün içinde yapılan başvuruların süresinde yapılmış olduğunun 6216 sayılı Kanun'un 47. maddesinin (5) numaralı fıkrası ile İÇTüzük'ün 64. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca kabul edilmesi gerektiğini belirtmiştir.

4. Mahkeme, başvuru konusu olayda, başvurusunun avukatı tarafından mazeret olarak ileri sürülen hastalığına ilişkin sağlık kurulu raporunda, hastalığın ağır hastalık olduğuna dair bir tespiti yer verilmediği gibi hastane veya sağlık kuruluşlarında yatarak tedavisinin yapılması yönünde bir tanının da konulmadığı görülmekle, avukat tarafından mazeret olarak ileri sürülen hastalığın haklı mazeret olarak değerlendirilmesinin mümkün olmadığını tespit etmiştir.

5. Mahkeme, açıklanan nedenlerle, başvuru yollarının tüketildiği tarihten itibaren otuz gün içinde yapılmayan bireysel başvurunun diğer kabul edilebilirlik şartları yönünden incelenmeksizin "*süre aşımı*" nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

[Kararın tam metni için web bağlantısı](#)